

ΔΙΑΦΟΡΟΠΟΙΗΜΕΝΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ

Μαρίνα Λουάρη

**Ειδικό Διδακτικό Προσωπικό (ΕΔΙΠ)
Παιδαγωγικό Τμήμα Ειδικής Αγωγής
Πανεπιστημίου Θεσσαλίας**

«Για μια δίκαιη αξιολόγηση θα κάνετε όλοι το ίδιο: σκαρφαλώστε στο δέντρο»

Το σημερινό σχολείο χαρακτηρίζεται από ετερογένεια:

- Καταγωγή- κοινωνικές τάξεις
- Τρόπος ζωής – εμπειρίες
- Πολιτισμικές διαφορές – διγλωσσία
- Διαφορές στη μάθηση – επιδόσεις
- Ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες
- Φύλο μαθητών (αγόρια-κορίτσια)

Όμως η διδασκαλία εξακολουθεί να παραμένει ίδια για όλους αγνοώντας:

- Ατομικές διαφορές
- Διγλωσσία
- Ένταξη μαθητών με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες
- Μαθητές με συναισθηματικές δυσκολίες
- Χαρισματικούς μαθητές

- Ως συνέπεια, άλλους τους ευνοεί κι άλλους τους αδικεί, αναπαράγει τη διαφορετικότητα και δείχνει να αγνοεί εκείνους που δεν μπορούν να ανταποκριθούν στον παραδοσιακό τρόπο διδασκαλίας.
- Ως αποτέλεσμα, οξύνει τις διαφορές, περιθωριοποιεί όσους βρίσκονται κάτω από το μέσο όρο επίδοσης
- Η επίδοση αξιολογείται με μοναδικά και μονοδιάστατα κριτήρια
- Η διδασκαλία προσαρμόζεται στο μέσο όρο επίδοσης των μαθητών
- Αγνοούνται οι ανάγκες των χαρισματικών μαθητών

ΤΙ ΕΙΝΑΙ ΔΙΑΦΟΡΟΠΟΙΗΣΗ ΣΤΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ

- Διαφοροποιημένη διδασκαλία σημαίνει αλλαγή στο ρυθμό, το επίπεδο και το είδος της διδασκαλίας που παρέχεται από τον εκπαιδευτικό με σκοπό να ανταποκρίνεται πληρέστερα στις ατομικές ανάγκες των μαθητών, τα ενδιαφέροντα ή τον τρόπο που ο καθένας μαθαίνει πιο εύκολα και αποδοτικά.
- Αναφέρεται στην ανταπόκριση του μαθητή στο αναλυτικό πρόγραμμα λαμβάνοντας υπόψη τι γνωρίζει και τι θα πρέπει να μάθει, δίνοντάς του τη δυνατότητα να χρησιμοποιήσει τις ήδη υπάρχουσες γνώσεις πάνω στις οποίες θα δομήσει τη νέα γνώση κάνοντας χρήση τόσο των δυνατοτήτων του αλλά και των ενδιαφερόντων που έχει.

Χαρακτηριστικά:

- Η διδασκαλία θα πρέπει να κινητοποιεί τους μαθητές να καταβάλουν το μέγιστο των δυνατοτήτων τους λαμβάνοντας υπόψη τις ατομικές διαφορές όλων ανεξαιρέτως των μαθητών
- Επικεντρώνεται σε βασικές γνώσεις και όχι σε αποτυχημένες απόπειρες μάθησης και κατανόησης.
- Είναι ευέλικτη και έχει ποικιλία δραστηριοτήτων. Οι μαθητές θα πρέπει να έχουν τη δυνατότητα να επιλέγουν τον τρόπο που θα προσεγγίσουν ένα γνωστικό αντικείμενο αλλά και τον τρόπο που θα αξιολογηθούν σε ότι έχουν μάθει
- Η γνώση δεν προσεγγίζεται επιφανειακά, οι μαθητές ενεργοποιούνται και αναλαμβάνουν ενεργητικό ρόλο

Πώς μπορούμε να ξεκινήσουμε;

Έχουμε στο μυαλό μας δυο βήματα πολύ σημαντικά για την όλη διαδικασία:

1. αναλύω ή ελέγχω τις δυνατότητες που έχουν οι στρατηγικές που ως τώρα χρησιμοποιώ καθημερινά στη διδασκαλία μου
2. τροποποιώ, προσαρμόζω ή σχεδιάζω νέες προσεγγίσεις ώστε η διδασκαλία να ανταποκρίνεται στις ανάγκες, τα ενδιαφέροντα και τις μαθησιακές προτιμήσεις των μαθητών μου.

- Η εκπαιδευτική έρευνα μας βοηθά να προσδιορίσουμε εκείνους τους παράγοντες που επηρεάζουν την επίδοση των μαθητών. Αν κάποιος γνωρίζει το είδος των διαφορών που υπάρχουν μπορεί να διαφοροποιήσει τη διδασκαλία του ώστε να ανταποκρίνεται σε όσο το δυνατόν περισσότερους μαθητές.

Παράγοντες που επηρεάζουν τη μάθηση

- **Γνωστικές ικανότητες.** Κατά το παρελθόν, ψυχολόγοι και εκπαιδευτικοί όριζαν τις γνωστικές ικανότητες βασιζόμενοι απλώς στα σταθμισμένα τεστ νοημοσύνης ή σε δοκιμασίες που αξιολογούσαν την ευχέρεια στη μάθηση και τα ταλέντα των μαθητών.
- Κατόπιν όμως της ανάπτυξη της θεωρίας του Garden για τους πολλαπλούς τύπους της νοημοσύνης, ο ορισμός διευρύνθηκε
- Μεταξύ των άλλων ο Garden αναφέρθηκε στο γεγονός ότι οι δυνατότητες και οι περιορισμοί της σκέψης των μαθητών επηρεάζει όχι μόνο την ευκολία στη μάθηση αλλά και στην ευχέρεια να παρουσιάσουν ότι έχουν μάθει.

- Στη διαφοροποιημένη διδασκαλία, οι εκπαιδευτικοί σχεδιάζουν δραστηριότητες που στηρίζουν και υποστηρίζουν τις προτιμήσεις και τα ενδιαφέροντα των μαθητών και τους παροτρύνουν να αναπτύξουν τομείς που υστερούν.
- Όταν η αξιολόγηση προσαρμόζεται στις δυνατότητες του καθενός τόσο αυξάνεται η πιθανότητα να επιτύχουν περισσότεροι μαθητές.
- Η διαφοροποιημένη διδασκαλία ναι μεν εστιάζει ατομικά σε κάθε μαθητή κάτι που γίνονταν και γίνεται με τους μαθητές με ειδικές ανάγκες μέσω των εξατομικευμένων προγραμμάτων, αλλά η εφαρμογή είναι πιο εύκολη, επαρκής και ευέλικτη.

- **Μαθησιακό στυλ**, αναφέρεται στις ατομικές προτιμήσεις για πότε, πού και πώς οι μαθητές κατακτούν τη γνώση ή έχουν πρόσβαση στις πληροφορίες.
- Περιβαλλοντικοί παράγοντες μπορεί να επηρεάσουν το μαθησιακό στυλ.
- Συναισθηματικοί παράγοντες, όπως τα κίνητρα, και ψυχολογικοί, αν ένας μαθητής είναι σκεπτικός, παρορμητικός ή αναλυτικός.
- Αισθητηριακοί παράγοντες, όραση, ακοή ή αφή.

- **Κοινωνικο-οικονομικοί και οικογενειακοί παράγοντες.**

Το κοινωνικό υπόβαθρο των μαθητών επηρεάζει τον τρόπο που μαθαίνουν καθώς δεν έχουν όλοι οι μαθητές τις ίδιες ευκαιρίες εκτός της τάξης ούτε δέχονται τα ίδια ερεθίσματα γεγονός που επηρεάζει σοβαρά τη μάθησή τους.

- Μαθητές που έχουν πρόσβαση σε πλούσιο και πολυαισθητηριακό πληροφοριακό υλικό (βιβλιοθήκες, κινηματογράφος, ταξίδια) εμπλουτίζουν τις εμπειρίες τους και ανταλλάσσουν επιχειρήματα και πληροφορίες με τους γονείς τους είναι φυσικό να έρχονται στο σχολείο με ένα άριστα δομημένο υπόβαθρο πάνω στο οποίο θα προστεθούν οι νέες γνώσεις εν αντιθέσει με τους εκείνους που έχουν περιορισμένες εμπειρίες θα πρέπει να ξεκινήσουν από την αρχή

- **Η Μαθησιακή Ετοιμότητα** αναφέρεται στο υπόβαθρο που κάθε μαθητής έχει ώστε να δεχτεί τη νέα γνώση. Μερικοί μαθητές έχουν αναπτύξει εκείνες τις δεξιότητες που τους βοηθούν στην πρόσκτηση της γνώσης, άλλοι στερούνται αυτών των δεξιοτήτων κι άλλοι γνωρίζουν ήδη το αντικείμενο που πρόκειται να διδαχτεί.
- Για το λόγο αυτό ο εκπαιδευτικός πρέπει εκ των προτέρων να γνωρίζει το επίπεδο του καθενός και να αναπτύξει στρατηγικές ώστε να δώσει τη δυνατότητα σε αυτούς που γνωρίζουν κάποια πράγματα να επεκτείνουν τις γνώσεις τους, ενώ συγχρόνως θα πρέπει να δώσει τις εισαγωγικές γνώσεις στους αρχάριους ή εκείνους που δυσκολεύονται.

- **Ο Ρυθμός Μάθησης** είναι διαφορετικός για κάθε μαθητή καθώς οι χαρισματικοί ή εκείνοι που είναι γνώστες των βασικών δεξιοτήτων χρειάζονται πολύ λιγότερο χρόνο να κατακτήσουν τη νέα γνώση γεγονός που σημαίνει λιγότερα παραδείγματα και συντομότερη εξάσκηση σε αντίθεση με άλλους που χρειάζονται περισσότερα παραδείγματα, μοντελοποίηση αλλά και συνεχή ενίσχυση και ανατροφοδότηση ώστε να μπορέσουν να προχωρήσουν.
- Ο σχεδιασμός της διαφοροποιημένης διδασκαλίας λαμβάνει υπόψη αυτές τις ιδιαιτερότητες και παρέχει τη δυνατότητα στον εκπαιδευτικό να χρησιμοποιήσει ποικιλία δραστηριοτήτων ώστε καθένας να μάθει με το δικό του ρυθμό.

Τι διαφοροποιούμε:

1) Το περιεχόμενο αναφέρεται στη διδακτέα ύλη όπως αυτή ορίζεται από το αναλυτικό πρόγραμμα. Η διαφοροποίηση του περιεχομένου έγκειται στην επιλογή των ουσιαστικότερων και πιο σχετικών εννοιών, τη διαδικασία και τις δεξιότητες ή στην αύξηση της πολυπλοκότητας.

Το περιεχόμενο διαφοροποιείται όταν

- α) αξιολογούμε από πριν τους μαθητές μας και στη συνέχεια σχεδιάζουμε δραστηριότητες που αντιστοιχούν στις δεξιότητές τους και τη μαθησιακή τους ετοιμότητα.
- β) όταν δίνονται θέματα στους μαθητές για περαιτέρω διερεύνηση και
- γ) όταν δίνουμε στους μαθητές υλικό που ανταποκρίνεται στο επίπεδό τους και την κατανόησή τους.

2) Τη διαδικασία δηλαδή το πώς διδάσκουμε. Ο τρόπος διδασκαλίας αντανακλά το μαθησιακό προφίλ και τα ενδιαφέροντα των μαθητών. Μπορεί να τροποποιηθεί η διαδικασία κάνοντας τις δραστηριότητες πιο πολύπλοκες ή αφηρημένες αναγκάζοντας τους μαθητές να αναπτύξουν κριτική και δημιουργική σκέψη ή ζητώντας να μάθουν με διαφορετικό τρόπο.

3) Το τελικό προϊόν αποτελεί το μαθησιακό αποτέλεσμα, το οποίο μπορεί να είναι κάτι χειροπιαστό όπως ένα κείμενο, μια αφίσα, μια πρόσκληση. Μπορεί να είναι λεκτικό, ομιλία, διάλογος ή επιχειρηματολογία. Ή ακόμη μπορεί να περιλαμβάνει και κίνηση όπως σκετς, χορός, κ.α.

Ο ρόλος του δασκάλου είναι:

Διαμεσολαβητικός και συνεργατικός γιατί:

- 1) Παρέχει και καθορίζει διαφοροποιημένες μαθησιακές ευκαιρίες. Δραστηριότητες οι οποίες διεγείρουν το ενδιαφέρον κάθε μαθητή διαφοροποιώντας τον τρόπο που μαθαίνει αλλά και τον τρόπο που αξιολογείται.
- 2) Οργανώνει τους μαθητές ανάλογα με το αντικείμενο που έχει να διδάξει (ατομικά, σε δυάδες ή συνεργατικά)
- 3) Χρησιμοποιεί το χρόνο με ευελιξία που σημαίνει ότι αφιερώνει περισσότερο χρόνο σε εκείνους που τον χρειάζονται παρέχοντας περισσότερες εξηγήσεις, επαναλήψεις

ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΗ v/s ΔΙΑΦΟΡΟΠΟΙΗΜΕΝΗ

Πρώτη προτεραιότητα η κάλυψη της ύλης και αυτή καθοδηγεί τη διδασκαλία μου	Η διδασκαλία βασίζεται στις ανάγκες των μαθητών & στο Α.Π.
Οι μαθησιακοί στόχοι είναι ίδιοι για όλους	Οι μαθησιακοί στόχοι προσαρμόζονται αναλόγως με τις ανάγκες των μαθητών
Έμφαση δίνεται στην υπεροχή του περιεχομένου και των δεξιοτήτων	Έμφαση δίνεται στην καλλιέργεια της κριτικής σκέψης
Όλοι οι μαθητές χρησιμοποιούν το ίδιο υλικό	Το μαθησιακό υλικό σχετίζεται με τις ανάγκες και τις ικανότητες των μαθητών
Η διδασκαλία μου αφορά όλη την τάξη	Χρησιμοποιούνται διάφορες μορφές διδασκαλίας

ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΗ v/s ΔΙΑΦΟΡΟΠΟΙΗΜΕΝΗ

Η ομαδοποίηση είναι ετερογενής	Η ομαδοποίηση γίνεται αναλόγως με τις ανάγκες της διδασκαλίας & των μαθητών
Όλοι οι μαθητές διδάσκονται ταυτοχρόνως τα ίδια πράγματα και με τον ίδιο ρυθμό	Ο ρυθμός της διδασκαλίας μπορεί να είναι διαφορετικός αναλόγως με τις ικανότητες των μαθητών
Όλοι κάνουν τις ίδιες ασκήσεις	Όταν είναι δυνατό, δίνω στους μαθητές να επιλέξουν τις δραστηριότητες ανάλογα με τα ενδιαφέροντά τους
Καθημερινά χρησιμοποιώ τις ίδιες στρατηγικές στη διδασκαλία	Χρησιμοποιούνται διάφορες στρατηγικές
Εμπλουτίζω το περιεχόμενο με περισσότερα στοιχεία και περισσότερες ασκήσεις	Εμπλουτίζω με δραστηριότητες που προάγουν την κριτική σκέψη

ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΗ v/s ΔΙΑΦΟΡΟΠΟΙΗΜΕΝΗ

<p>Όταν υπάρχει ανάγκη επαναδιδασκαλίας δίνω περισσότερα παραδείγματα και ξαναδιδάσκω το ίδιο ώστε να γίνει κατανοητό από τους περισσότερους</p>	<p>Όταν υπάρχει ανάγκη επαναδιδασκαλίας διδάσκω το ίδιο αντικείμενο με διαφορετικό τρόπο</p>
<p>Υποθέτω ότι όλοι οι μαθητές μου δεν γνωρίζουν την ύλη ή είναι πολύ περιορισμένα αυτά που γνωρίζουν</p>	<p>Πριν τη διδασκαλία αξιολογώ τους μαθητές για να διαπιστώσω τι ο καθένας γνωρίζει</p>
<p>Συνήθως αξιολογώ τη μάθηση στο τέλος της διδασκαλίας</p>	<p>Αξιολογώ τους μαθητές καθ'όλη τη διάρκεια για να γνωρίζω ανά πάσα στιγμή τι κατανοούν</p>
<p>Τυπικά χρησιμοποιώ τα ίδια εργαλεία για την αξιολόγηση όλων των μαθητών</p>	<p>Χρησιμοποιώ διαφορετικούς τρόπους αξιολόγησης αναλόγως του προφίλ κάθε μαθητή</p>

Στρατηγικές διαφοροποιημένης διδασκαλίας

- 1. Ετοιμότητα του μαθητή.** Καθορίζεται κατόπιν αξιολόγησης των ικανοτήτων των μαθητών, οι οποίοι για να έχουν πρόσβαση στη νέα γνώση μπορεί να δουλεύουν σε διαφορετικά επίπεδα ανάλογα με το γνωστικό υπόβαθρο του καθενός. Πολλές φορές είναι αναγκαίο να καλυφθούν μαθησιακά κενά από προηγούμενες γνώσεις. Η ετοιμότητα των μαθητών δεν πρέπει να θεωρείται κάτι δεδομένο αλλά ούτε και στατική. Για το λόγο αυτό οι μαθητές θα πρέπει να έχουν τη δυνατότητα και την ευελιξία να κινούνται μεταξύ των ομάδων. Οι δραστηριότητες κάθε ομάδας διαφοροποιούνται ανάλογα με τις ανάγκες και με τη μετακίνηση των μαθητών αποφεύγεται η ετικετοποίηση.

- 2) Προσαρμογή των ερωτήσεων στο επίπεδο του μαθητή.** Υψηλότερες δυσκολίας ερωτήσεις θέτονται στους μαθητές που μπορούν να τις χειριστούν όμως όλοι απαντούν σε ερωτήσεις που απαιτούν σκέψη και ανάκληση προηγούμενων γνώσεων ή εμπειριών. Ένα καλό εργαλείο αποτελούν οι ερωτήσεις πολλαπλής επιλογής ή τα κουίζ όπου όλοι οι μαθητές έχουν τον ίδιο αριθμό ερωτήσεων διαφοροποιούνται όμως ως προς το περιεχόμενο.
- 3) Συμπύεση της διδακτέας ύλης.** Οι γνώσεις των μαθητών προκαθορίζονται, δηλαδή ορίζεται εκ των προτέρων τι πρέπει να μάθει ο μαθητής λαμβάνοντας υπόψη τις ικανότητες και τις δεξιότητές τους και παρέχοντας εναλλακτικές δραστηριότητες που έχουν ήδη ολοκληρώσει το περιεχόμενο της διδασκαλίας.

- 4) Κλιμακωτές εργασίες. Οι εργασίες είναι κλιμακούμενης δυσκολίας, οι οποίες όμως έχουν τους ίδιους στόχους αλλά λαμβάνονται υπόψη οι ατομικές διαφορές των μαθητών.
- 5) Επιτάχυνση ή Επιβράδυνση του ρυθμού με τον οποίο οι μαθητές κινούνται προς την κατάκτηση της νέας ύλης. Οι μαθητές με υψηλότερες επιδόσεις τελειώνουν γρηγορότερα ενώ εκείνοι που δυσκολεύονται μπορεί να χρειαστεί αναπροσαρμογή της δραστηριότητας και περισσότερος χρόνος μέχρι να επιτύχουν το στόχο τους.

6) **Ευέλικτες ομάδες.** Η στρατηγική αυτή σχετίζεται με την ετοιμότητα του μαθητή γι' αυτό είναι σκόπιμο να επιτρέπουμε τη μετακίνησή τους μεταξύ των ομάδων. Πολλές φορές μαθητές παρουσιάζουν δυσκολία πρόσκτησης της ύλης σε ένα συγκεκριμένο γνωστικό αντικείμενο ενώ σε κάποια άλλα δεν αντιμετωπίζει δυσκολίες. Οι ευέλικτες ομάδες δίνουν τη δυνατότητα στους μαθητές να δέχονται συνεχώς νέες προκλήσεις αφού η μάθηση δεν είναι στατική διαδικασία αλλά ευμετάβλητη και συχνά επηρεάζεται και από παράγοντες εκτός του μαθητή. Οι χαρισματικοί μαθητές ωφελοούνται και δεν χάνουν το ενδιαφέρον ενώ εκείνοι που δυσκολεύονται ωφελοούνται από τη συνεργασία με εκείνους που έχουν υψηλότερες επιδόσεις.

- 7) **Εργασία σε ζεύγη.** Βασίζεται στο σύστημα της αμφίδρομης, διπολικής επικοινωνίας μεταξύ ισότιμων ή όχι μαθητών. Ο μαθητής που συναντά δυσκολίες ωφελείται από την άμεση διδασκαλία και στη συνέχεια ως εμπέδωση αναλαμβάνει την υποχρέωση να διδάξει σε κάποιο άλλο μέλος της ομάδας αυτό που έμαθε (Peer- Tutoring) . Ωφελούνται και οι δύο καθώς ο πρώτος αποκτά αυτοπεποίθηση και ο δεύτερος έχει την ευκαιρία να μάθει να ακούει, να κάνει ερωτήσεις, να κατανοεί.
- 8) **Προφίλ μαθητή.** Οι εργασίες καθορίζονται αφού διαμορφωθεί το μαθησιακό περιβάλλον ανάλογα με τις προτιμήσεις των μαθητών, τις μεθόδους μάθησης ή τα προσωπικά ενδιαφέροντα.
- 9) **Projects.** Μπορούν να βελτιώσουν την αναγνωστική τους ικανότητα, το γραπτό τους και το τελικό προϊόν είναι συλλογικό, χειροπιαστό και όλοι νιώθουν υπερήφανοι και ικανοποιημένοι από το αποτέλεσμα

10) Συμβόλαια μάθησης. Δάσκαλος και μαθητής συντάσσουν μια γραπτή συμφωνία η οποία βοηθά τους μαθητές να δουλεύουν ανεξάρτητα και να θέτουν καθημερινούς αρχικά στόχους, και στη συνέχεια σταδιακά πιο μακροπρόθεσμους. Βοηθά όμως και το δάσκαλο στην αξιολόγηση του μαθητή, μπορεί και παρακολουθεί την εξέλιξη του και συγχρόνως θέτει στο μαθητή τον προβληματισμό τι ήταν εκείνο που τον εμπόδισε να φθάσει στο στόχο. Είναι σημαντικό να καταλάβουν οι μαθητές τι αναμένουμε από εκείνους και να ενθαρρύνονται ώστε να διαχειρίζονται σωστά το χρόνο τους

- Όλη αυτή η διαδικασία απαιτεί χρόνο, υλικά που ίσως να μην υπάρχουν στο σχολείο ή εμείς να μην έχουμε τη δυνατότητα να αποκτήσουμε, πώς αντιμετωπίζουμε τους γονείς που έχουν συνηθίσει σε άλλου είδους διδασκαλία, αλλά πώς πείθουμε και τους μαθητές που θεωρούν άδικο άλλοι να κάνουν δύσκολα κι άλλοι εύκολα, άλλοι περισσότερα κι άλλοι λιγότερα. Τίποτα από όλα αυτά δεν γίνεται από τη μια στιγμή στην άλλη. Άλλωστε πολλές από αυτές τις τεχνικές τις χρησιμοποιούμε στις τάξεις μας για να μπορέσουμε να ανταποκριθούμε στις απαιτήσεις της καθημερινής μας διδασκαλίας.

Ξεκινάμε με απλά ερωτήματα όπως:

- Μαθαίνουν όλοι οι μαθητές με τον ίδιο τρόπο και ρυθμό;
- Μαθαίνουμε περισσότερα για τους μαθητές μας όταν τους κάνουμε ερωτήσεις ή όταν απλά συνομιλούμε μαζί τους;
- Οι μαθητές γίνονται ανεξάρτητοι όταν πάντοτε τους ορίζουμε τι να κάνουν ή όταν συστηματικά και σταδιακά τους αναθέτουμε κάποιες πρωτοβουλίες;
- Είμαστε πιο αποτελεσματικοί όταν διδάσκουμε σε όλη την τάξη ή σε μικρές ομάδες;

Συνεχίζουμε με αργά και σταθερά βήματα

- Δίνουμε σε όλους τους μαθητές να κάνουν μια δραστηριότητα ατομικά. Με αυτόν τον τρόπο μαθαίνουν να εργάζονται ήσυχα σε διαφορετικά αντικείμενα.
- Σταδιακά μπορεί μια ομάδα να κάνει κάτι άλλο ενώ οι υπόλοιποι δουλεύουν ότι έχουν και έτσι εισάγεται η ιδέα ότι δεν είναι απαραίτητο να κάνουν όλοι οι μαθητές την ίδια δραστηριότητα. Επικεντρώνεται καθένας στην εργασία του και δεν εστιάζουν τι κάνει ο άλλος.
- Αναθέτουμε μια διαφοροποιημένη εργασία για μικρό χρονικό διάστημα. Π.χ. δίνουμε να διαβάσουν σε ζευγάρια ένα κείμενο το οποίο διαφοροποιείται αναλόγως της αναγνωστικής ικανότητας του καθενός και στη συνέχεια διηγείται κάθε ζευγάρι αυτό που διάβασε.

Σταδιακά διευρύνουμε το περιεχόμενο

- Κρατάμε κάθε μέρα σημειώσεις για το τι πήγε καλά και τι δεν λειτούργησε
- Αξιολογούμε τους μαθητές πριν ξεκινήσουμε (διαγνωστική αξιολόγηση) και μελετούμε τα αποτελέσματα
- Εξετάζουμε όλες τις εργασίες των μαθητών όχι για να τους βαθμολογήσουμε αλλά για να εντοπίσουμε τις μαθησιακές τους ανάγκες
- Διαφοροποιούμε ένα μάθημα σε κάθε ενότητα, όχι όλη την ενότητα
- Ανά εξάμηνο διαφοροποιούμε ένα τελικό αποτέλεσμα

- Βρίσκουμε και συγκεντρώνουμε πολλαπλές πηγές (διαφορετικά εγχειρίδια, συμπληρωματικά βιβλία με ποικιλία στο αναγνωστικό επίπεδο ή κάποια ηχογραφημένα κείμενα)
- Καθιερώνουμε κριτήρια αξιολόγησης προσθέτοντας ένα ή δύο σημεία διαφορετικά για κάθε μαθητή αναλόγως τις ιδιαιτερότητες του καθενός
- Δίνουμε στους μαθητές να επιλέξουν πώς θα εργαστούν ή ποιες από τις κατ'οίκον εργασίες θα διεκπεραιώσουν
- Ετοιμάζουμε ένα μαθησιακό συμβόλαιο δύο ημερών αρχικά και μετά από ένα τρίμηνο τεσσάρων ημερών (σε ένα γνωστικό αντικείμενο)

Αναστοχαζόμαστε

- Ποιοι μαθητές ενεργοποιούνται κατά τη διαδικασία;
- Τι αποδείξεις έχουμε ότι όλοι οι μαθητές κατανόησαν τη διδασκαλία;
- Η δραστηριότητα που αναθέσαμε εξελίχτηκε όπως την είχαμε προγραμματίσει; Ήταν σαφείς οι οδηγίες; Ο χρόνος ήταν αρκετός;
- Οι μαθητές ήταν συγκεντρωμένοι; Εάν κάπου η προσοχή τους διασπάστηκε μπορούμε να μαντέψουμε την αιτία;
- Πώς ήταν το τέλος της εργασίας; Μπόρεσαν να ολοκληρώσουν; Τακτοποίησαν ότι υλικά χρησιμοποίησαν;
- Κρατάμε σημειώσεις για τα στοιχεία που λειτούργησαν καλά και επισημαίνουμε εκείνα που επιδέχονται βελτίωση χωρίς να διστάζουμε να αποκλείσουμε εκείνα που δεν λειτούργησαν

Φάσεις Διαφοροποιημένης Διδασκαλίας

A) Σχεδιασμός

- Παρατήρηση και συλλογή πληροφοριών
- Αξιολόγηση μαθητών στο γνωστικό αντικείμενο που θα διδάξουμε
- Εντοπισμός Μαθησιακών Δυσκολιών
- Εξατομικευμένη παρατήρηση

Βιβλιογραφία

- Tomlison Carol Ann (μετ. Θεοφιλίδης, Χ. & Μαρτίδου-Φορσιέ Δ.) Διαφοροποίηση της διδασκαλίας στην αίθουσα διδασκαλίας. Ανταπόκριση στις ανάγκες όλων των μαθητών. Αθήνα: Εκδόσεις Γρηγόρη, 2004
- Gregory, G. & Chapman C. Differentiated Instruction Strategies. One size doesn't fit all. California: Corwin Press, A SAGE Publications,
- Tomlison C. A. The differentiated classroom. Responding to the needs of all learner. N.Jersey, Upper Saddle River.
- Heacox, D. Differentiating Instruction in the Regular Classroom. Minneapolis: Free Spirit Publishing Inc.

B) Σχεδιασμός Διδασκαλίας στο μάθημα της Γλώσσας

1) Διαφοροποίηση ως προς το περιεχόμενο

- Χρήση Πολλαπλών κειμένων και υλικών
- Ανάπτυξη στρατηγικών για τη διευκόλυνση στην πρόσβαση του υλικού (νοηματικοί χάρτες, υπογράμμιση, βοήθεια από συμμαθητές)

2) Διαφοροποίηση ως προς την επεξεργασία

- Συμμετοχή σε ποικιλία δραστηριοτήτων (γραφικοί οργανωτές, διαφορετικές ερωτήσεις, τεχνικές επεξεργασίας λεξιλογίου)

3) Διαφοροποίηση ως προς το τελικό προϊόν

- Διαφορετικοί τρόποι αξιολόγησης (παιχνίδι ρόλων, κατασκευή αφίσας, πρόσκληση, παραγωγή κειμένου)

Πότε αξιολογούμε

- A) Στην αρχή: να διαπιστωθούν οι προϋπάρχουσες γνώσεις, το μαθησιακό στυλ του μαθητή, οι τυχόν δυσκολίες
- B) Κατά τη διάρκεια (Διαμορφωτική): συνεχής έλεγχος της πορείας, έγκαιρη επέμβαση, τροποποίηση, αναδιαμόρφωση
- Γ) Τελική αξιολόγηση (Ανακεφαλαιωτική): Αξιολόγηση τελικού προϊόντος, βαθμολόγηση

Ανακεφαλαιωτική v/s Διαμορφωτική

- Στο τέλος του μαθήματος
- Μπαίνει πάντα βαθμός
- Είναι βαθμολογική
- Δεν υπάρχει ανατροφοδότηση
- Αξιολογεί τη μάθηση
- Κατά τη διάρκεια της διδασκαλίας
- Δεν μπαίνει βαθμός, αποτελεί μέσο εκμάθησης
- Είναι εκπαιδευτική ή διαγνωστική
- Δυνατότητα ανατροφοδότησης
- Αξιολογεί για τη μάθηση

Μέσα διαμορφωτικής αξιολόγησης

- Κάρτες απάντησης
- Quizzes
- Φιλαράκια ανάγνωσης
- Πολλαπλής επιλογής απαντήσεις
- Παζλ
- Γραφικοί οργανωτές
- Διαβαθμισμένα υλικά
- Κέντρα ενδιαφέροντος
- Εναλλακτικές αξιολογήσεις
- Μαθησιακά συμβόλαια
- Rubrics (αυτό-αξιολόγηση)

Η αίθουσα διδασκαλίας είναι ένας χώρος όπου αφιερώνουμε μεγάλο μέρος της ζωής μας. Ποτέ μια μέρα δεν είναι ίδια με την προηγούμενη. Ας προσπαθήσουμε να μην πέσουμε στην παγίδα της ρουτίνας και της μονοτονίας κατά τη διδασκαλία.

Σας ευχαριστώ πολύ για την συνεργασία και την προσοχή σας